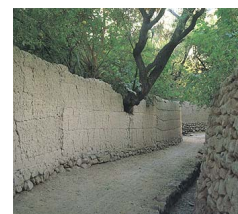
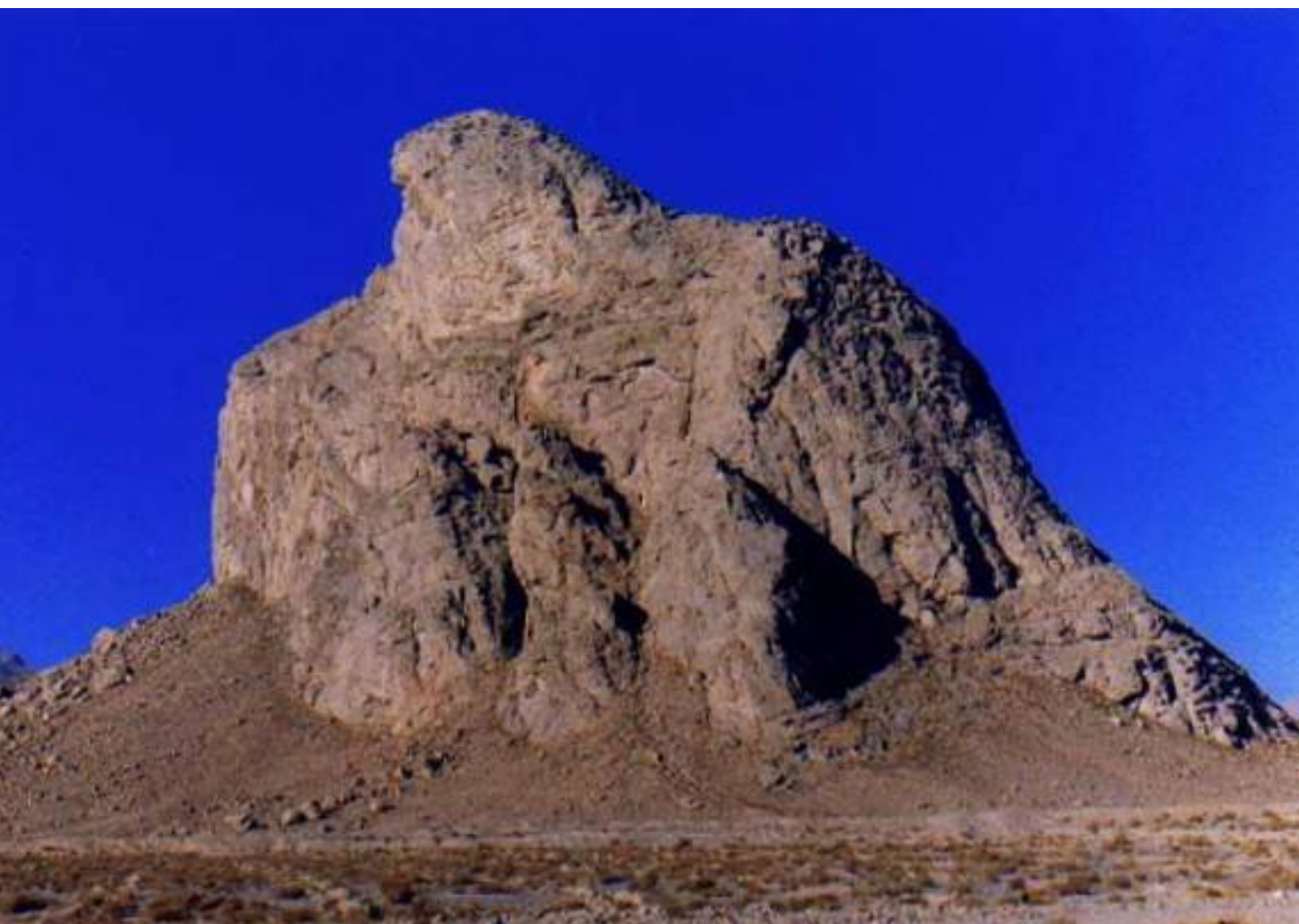

تفت؛ کوچه باغی در دل کویر ایران

تفت نام منطقه ای باستانی با پیشینه ای بلند است که از هر لحاظ با یزد پیوند تاریخی داشته و نامش همیشه با آن همراه بوده است. سوابق موجود در مورد شهرستان تفت نمی تواند قدمت واقعی آن را مشخص کند هر چند رد پای تاریخ و ماقبل تاریخ در گوشه گوشه این شهرستان مشاهده می شود که از آن جمله می توان به نقاشیهای حک شده بر کوه ارمان در ناحیه پشتکوه که سابقه آن را باستان شناسان حتی به ۱۲ هزار سال قبل نسبت داده اند یا اسامی مانند روستای توران پشت که بنیاد آن را به توران دخت ساسانی نسبت داده اند، اشاره کرد. واژه تفت در اوستا با عنوان "تفته"؛ به معنای گرم شده آمده است و مردم تفت بر این باورند که این نام یکی به دلیل وجود تفته کوه در جنوب شهر که هنگام تابش خورشید بسیار داغ و سوزان شده و دیگری به معنای سبد میوه که در گویش محلی به آن تفت می گویند، انتخاب شده است. نام تفت در منابع تاریخی این شهر به "دراز شهر"؛ نیز معروف است زیرا تمام خانه ها و ساختمانهای آن اطراف یک خیابان طولانی واقع شده و یک رودخانه در طول شهر وجود دارد که سالهاست مردم منتظر مشاهده جاری شدن آب در رودخانه خشکیده آن هستند. هرچند منطقه تفت در قلمرو آب و هوای معتدله گرم فوق مداری قرار گرفته اما وجود ارتفاعات بالای شیرکوه، بارندگی آن را نسبت به استان کویر یزد در وضعیت کاملا متفاوتی قرار داده است. شیرکوه و دامنه های آن در روستاهای کوهپایه ای واقع در بخش نیر از مهمترین حوزه های باران خیز استان است و هرچه از ارتفاعات فاصله بگیریم میزان بارندگی کاهش می یابد به نحوی که از ارتفاعات تا دامنه ها و از دامنه ها تا کوهپایه ها و سرانجام دشتها، میزان بارندگی کمتر شده و در مجاورت کویر و کفه های کویری ابرکوه به حداقل می رسد. شهرستان تفت را رشته کوههای متعددی احاطه کرده است به گونه ای که می توان این شهرستان را ناحیه عمده کوهستانی استان یزد به شمار آورد. دره های واقع در بین ارتفاعات، زیباترین و سرسبزترین نواحی بیلاقی استان یزد را به وجود آورده است. وضعیت ارتفاعات تفت به گونه ای است که از قدیم المایم تاکنون سه ناحیه مشخص را به وجود آورده که در گویش عمومی به نواحی پشتکوه، پیشکوه و میانکوه معروف شده است. در جهات اربعه شهرستان تفت بیش از ۱۳ کوه و قله های بلند وجود دارد که مهمترین آنها شیرکوه، عقابکوه و کوه ارمان است که علاوه بر جاذبه طبیعی، موقعیتی تاریخی نیز دارند. به عنوان نمونه کوه عقاب یا عقابکوه یکی از دیدنی های تفت به شمار می رود که در نزدیکی شهرستان تفت و در فاصله ۳۰ کیلومتری محور یزد به شیراز، تصویری از یک عقاب نشسته را در میانه جاده به نمایش گذاشته است.

ارنان نیز از کوههای تاریخی شهرستان تفت به شمار می رود که به عنوان نخستین کوه استان در فهرست آثار ملی به ثبت رسید. سنگهای این کوه از جنس آهکی و گچی و از رسوبات دوران سوم زمین شناسی است. در بررسی های به عمل آمده از این کوه، ۲۷ قطعه سنگ به ابعاد مختلف که بر روی آنها نگاره هایی حک شده، کشف شده است. این نقوش شامل انواع مختلف بز کوهی، آهو، پرندگان، انسانهای سوار بر اسب، الماخ و استر و تیر و کمان همچین انسان برهنه نیزه به دست و گرز به دست است. در انبوه این نگاره ها دو مورد نگارش با خطوط اسلامی وجود دارد که در یکی عبارت «بسم الله الرحمن الرحيم» و در دیگر دو نام «محمد» و «محمود» نقش بسته که این نگاره ها در سال ۱۳۶۷ کشف شده است. دورترین تاریخی که می توان برای این نگاره ها تصور کرد، عصر آهن یعنی ۱۵۰۰ سال قبل از میلاد است. اثر تاریخی سنگ نوشته ها و نقوش روی سنگ روستای «دره گازه» تفت نیز که در سال ۷۹ در فهرست آثار ملی به ثبت رسید از دیگر آثار چشم نواز این منطقه است. در این منطقه نیز نقوش حیوانی و آیات قرآنی بر روی تعدادی از صخره های رسوبی حجاری شده است .

از صنایع مهم دستی و هنری، معادن و صدها قابلیت و ظرفیت شهرستان تفت که بگذریم، حدود ۳۰ اثر تاریخی و دیدنی این شهرستان سبب شده، گردشگران به ویژه گردشگران خارجی به راحتی از کنار تفت نگذرند و حداقل یک روز از سفر خود را در مناطق دیدنی و تاریخی همچین ییلاقات ده بالا که به راستی بهشتی در دل کویر ایران است را بگذرانند. در حال حاضر ۲۷ اثر تاریخی در این شهرستان شناسایی شده که مهمترین آنها شامل کوه ارنان، آسیاب آبی، مسجد و حسینیه شاه ولی، قدمگاه و قلعه اسلامیه، بازار تفت، باغ گلشن و ... است.

در کنار جاذبه های طبیعی آب انبارها، مساجد و قلعه ها بیشترین تعداد آثار تاریخی در تفت را تشکیل می دهند که این امر حاکی از اهمیت دین اسلام در این منطقه بوده است.

از گذشته های دور تاکنون جمعیت زیادی از زرتشتیان استان یزد در شهرستان تفت ساکن بوده اند و حضور پیروان این آیین نیز خود سبب وجود بسیاری از جاذبه های تاریخی در این شهر شده است. با گذری به شهرستان تفت بروز و ظهور پدیده های طبیعی مغایر با یکدیگر به روشنی قابل مشاهده است، کوه و بیابان، کویر و شکوفه های بادام و هزاران جاذبه در ده بالا و کاریزات و طزرجان و بیداخوید، قدرت خالق مطلق را به زیباترین شکل به نمایش گذاشته است.